

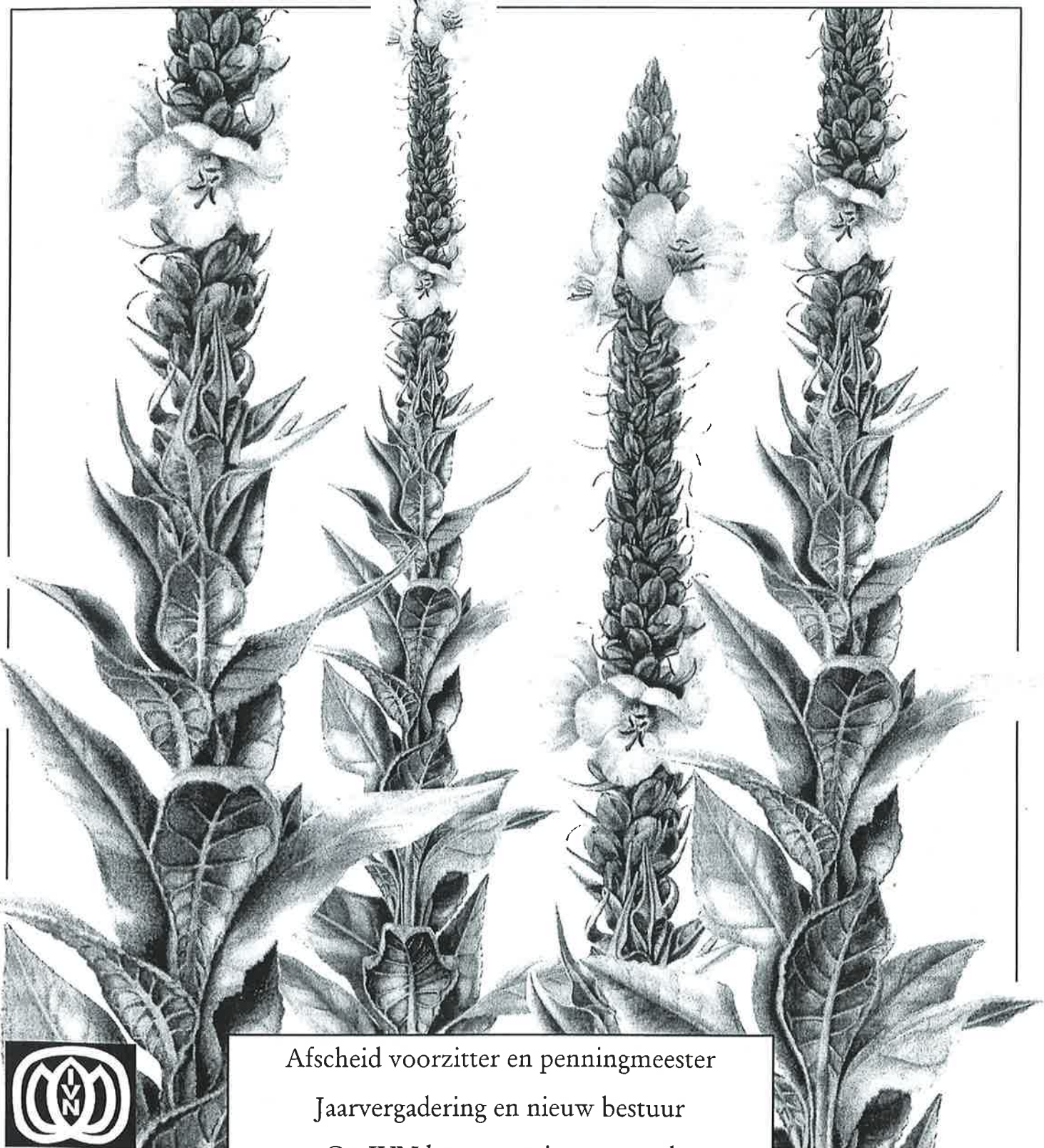
*De 17 eeuwen Toorts
historie*

DE TOORTS

57

APRIL 2002, 20E JAARGANG

Contactblad van het IVN afdeling Zuid-Kennemerland

Afscheid voorzitter en penningmeester
Jaarvergadering en nieuw bestuur
Op IVN-kamp met jong en oud

*2002
20
1982*

IVN ZAKELIJK

De Toorts is het contactblad van het IVN, afdeling Zuid-Kennemerland. Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieu-educatie, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten, die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Verspreid over Nederland heeft het IVN ruim 180 afdelingen. Meer dan 16.000 leden zetten zich actief in voor natuur en milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

Bestuur van de afdeling Zuid-Kennemerland

Waarnemend voorzitter

Jonne Misset, Junoplantsoen 73, 2024 RM Haarlem, tel. 023-5274950, laterveer.misset@hetnet.nl

Secretaris

Joanne Warmerdam, Marnixstraat 75 rd, 2023 RB Haarlem, tel. 023-5250406, j.c.w@planet.nl

Penningmeester

Kees Hulsman, Bloemveldlaan 19, 2015 HB Haarlem, tel. 023-5440225, hulsman@awvn.nl

Leden

Linda van Bakel, Blekenbergplein 14, 2023 WJ Haarlem, tel. 023-5258190, lindavanbakel@planet.nl

Dick Saher, Roerdompstraat 47, 2025 CM Haarlem, tel. 023-5370024, DickSaher@hotmail.com

Coördinatoren werkgroepen

Excursies	Linda van Bakel	023-5258190	lindavanbakel@planet.nl
Publiciteit	Marc van Schie	023-5351239	marcmargriet@hetnet.nl
Groene Winkel	Cock Meijer	023-5247437	c.b.mmeijer@freeler.nl
Cursussen	vacature		
Kinderen	Wil Stumpe	023-5374168	
Tentoonstellingen	Erna Schreuder	023-5314647	
De Toorts	Jonne Misset	023-5274950	laterveer.misset@hetnet.nl
Lezingen	vacature		

Materiaalcoördinator

Vacature

Ledenadministratie

Kees Hulsman, Bloemveldlaan 19, 2015 HB Haarlem, tel. 023-5440225

Redactie De Toorts

Yvonne Beerthuizen, Theo Litjens en Jonne Misset

p/a Junoplantsoen 73, 2024 RM Haarlem, tel. 023-5274950, e-mail laterveer.misset@hetnet.nl

Distributie De Toorts

Henny Kenselaar, Ged. Schalkburgergracht 3F, 2021 AH Haarlem, tel. 023-5263735

Bijdrage

De jaarbijdrage voor leden en donateurs is € 14,50 en kan gestort worden op girorekening 5007954 t.n.v. IVN afd. Zuid-Kennemerland. Leden ontvangen het blad 'Mens en natuur' van het landelijk IVN.

Uitgebreide informatie over het IVN Zuid-Kennemerland is te vinden op de website www.ivn.myweb.nl.

Het e-mailadres van het IVN Zuid-Kennemerland is ivn@ivn.myweb.nl.

Inhoud

Afscheid van Tineke en Fred	4	Milvus milvus	14
Eetbare en/of geneeskrachtige kruiden	5	De Heimanshof	16
Verslag van de jaarvergadering	6	IVN jubileum	16
Een nieuwe lente...een nieuw bestuur	7	Theo en de Toorts	17
IVN zomerweek	8	Wijzigingen ledenbestand	18
Zomerkamp IVN-Jong	8	Vacatures	18
Kinderhoek	9	Kattebelletje	19
Informatieboerderij Zorgvrij weer open	10	De eik als bron van insectenleven	20
Leren determineren	10	Van de leestafel	22
Buurtgenoten: Einde verhaal	11	19 toen	22
Mediatheek nu elke werkdag open	11	Activiteitenprogramma	23
De tuin van Huis te Manpad (slot)	12		

Van de redactietafel

Dit wordt een bijzonder jaar. De Toorts gaat haar twintigste jaargang in; het eerste nummer verscheen in april 1983. Voor de Toortsredactie iets om bij stil te staan. In elk nummer zal een beetje de sfeer uit de afgelopen jaren te proeven zijn.

Even bijzonder is het dat de man die aan de wieg stond van De Toorts nog steeds actief is binnen de redactie. Theo Litjens maakte de tekening die de voorkant van De Toorts jaren zou sieren. Ook in dit nummer zult u zijn vaardige hand herkennen in twee illustraties. Op de jaarvergadering is Theo in het zonnetje gezet. Hij ontving bloemen en een boekenbon als dank voor zijn vele werk bij het IVN: Toorts, tentoonstellingen en de Stinzeplantendag op Thijsses Hof. Een bijzonder cadeau voor hem was wel de Theo-Toorts, een speciale uitgave van het afdelingsblad waarin iedereen die ooit redactioneel werk heeft gedaan, of een regelmatige bijdrage aan De Toorts leverde, zijn herinneringen

aan Theo en het blad op papier heeft gezet.

Nog meer bloemen en bonnen op de jaarvergadering: voorzitter Fred Hagens en penningmeester Tineke Allaert namen na jaren afscheid van het bestuur. U leest hierover verderop in deze Toorts, evenals over de jaarvergadering. En dan het nieuwe bestuur. De IVN-afdeling heeft weer een voltallig bestuur. Vijf actieve leden buigen zich de komende jaren over het wel en wee van de afdeling. In deze Toorts kunt u kennis met ze maken.

De inhoud van De Toorts ondergaat dit jaar enkele wijzigingen. In elke uitgave is er aandacht voor bomen. Er komt een serie over vogelhutten in Zuid-Kennemer-

land, van de hand van Fred Hagens. Buurtgenoten, dat u zo'n dertien jaar heeft kunnen lezen, vindt u in het vervolg niet meer terug in het blad. Yvonne Beerthuizen vertelt u waarom, en wat haar plannen zijn voor nieuwe stukjes van haar hand. Het bestuur van de afdeling krijgt een vaste rubriek om u zoveel mogelijk bij haar werk te betrekken.

Ondanks de medewerking van veel mensen om De Toorts tot een lezenswaardig verenigingsblad te maken, balanceert de redactie op een smalle balk. Met drie redactieleden en nog steeds geen vaste 'opmaker' van het blad, zit zij in een kritieke fase. Er hoeft maar iets te gebeuren en het blad kan niet uitkomen.

Laten we hopen dat het zo'n vaart niet loopt en dat leden met redactionele vaardigheden zich willen aansluiten bij het redactieteam van ons verenigingsblad.

De redactie

Het volgende nummer verschijnt half augustus 2002. Kopij inleveren vóór 1 juli!

Wilt u uw ingezonden werk op een floppy of per e-mail aanleveren? Dat scheelt de redactie veel tijd. Tik de teksten zo eenvoudig mogelijk (platte tekst) dus maak het niet te mooi! Illustraties bij een tekst zijn welkom. De redactie zorgt voor een mooie opmaak.

Afscheid van Tineke en Fred

De afgelopen jaarvergadering heeft de afdeling afscheid genomen van Tineke Allaert en Fred Hagens. Beiden hebben er zeer veel bestuursjaren opzitten. Fred nam in een afscheidsspeech de werkzaamheden en het karakter van Tineke onder de loep. Hieronder volgt een verkorte versie van zijn speech. Over Fred zelf werd ten afscheid een boekje open gedaan door Anneke Wegman, die jaren met hem in het bestuur heeft samengewerkt. Ook dit wordt hier verkort weergegeven.

Tineke en groene vingers

"Ik heb geen groene vingers en weet niet hoe al die beestjes en plantjes heten, maar ik weet wel hoe je moet boekhouden." Dat was jouw aanbeveling, Tineke, toen je je kandidaat stelde voor het penningmeesterschap. Dat hebben we geweten ook.

We begonnen - negen jaar geleden - in een roerige tijd toen er net wat bestuurswisselingen hadden plaatsgevonden. Ik zie me nog met die zware printer al die trappen naar je zolder opzeulen. Want de administratie moest geautomatiseerd. En dat was je eerste verdienste, want je zette een prima administratie op.

Hoe kun je nu beoordelen of een penningmeester een goeie is of niet?

Administratie op orde? Spreekt vanzelf. Tineke zette zelfs een heel nieuw systeem op. Blevens binnen de begroting? Ook dat. Maakten we winst? We hebben natuurlijk geen winstoogmerk. We zijn een natuur- en milieuclub en geen beleggingsclub. Maar Tineke wist door creatief met de middelen om te gaan op een verantwoorde manier het optimale rendement te behalen. Was ze streng? Natuurlijk was ze streng wanneer dat nodig was. Bijvoorbeeld wanneer een coördinator na een jaar nog met een declaratie kwam. Was ze zuinig? Nou ... best wel af

en toe. Ze wilde altijd even kijken of er niet een goedkopere oplossing mogelijk was.

Kan je met Tineke lachen?

De belangrijkste vraag is natuurlijkviel er een beetje met haar te lachen! Natuurlijk!!! Want dat is zo belangrijk: een prettige sfeer tijdens de bestuursvergaderingen en op een leuke manier samenwerken. Ook de relativerende opmerkingen om de natuurfreaks weer met beide benen op de grond te krijgen. Dan kwam haar zogenaamde niet-kennis van de natuur nog van pas!

Ook de leden van de kascommissies hebben afgelopen jaren niet te klagen gehad. Steevast werden zij bijzonder hartelijk ontvangen en

bleek na een grondige inspectie dat de administratie én de koekjes in orde waren, zodat haar décharge kon worden verleend.

Een goede opvolger

Zelf gaf Tineke tijdens een van laatste bestuursvergaderingen aan dat het goed is dat er nieuwe mensen komen, die weer nieuw tegen de zaken aankijken. En vanzelfsprekend hebben we er vertrouwen in dat we met Kees een prima opvolger in huis hebben.

We zullen haar echter wel missen. Haar joviale schaterlach, haar opmerkingen over de natuur, haar strijd lust met de gemeente tegen de belastingaanslag. Kortom, we zullen haar missen als mens.

Tineke, heel hartelijk bedankt voor je inzet en betrokkenheid bij het IVN en het bestuur van onze afdeling de afgelopen jaren. Daarnaast bedank ik je persoonlijk voor de wijze waarop je - altijd met een goed humeur - met ons (mij) samenwerkte. Het ga je goed.

Fred, niet alleen voorzitter

Afgelopen maandag was een heel gewone dag met een leuk toeval. Toen ik thuis kwam stond er een boodschap van een bestuurslid op mijn antwoordapparaat. Het bestuur zou het zeer waarderen als

Eetbare en/of
geneeskrachtige kruiden

Speenkruid (Ranunculus ficaria)

Op deze duidelijke prent is heel goed zichtbaar waarom speenkruid 'speenkruid' heet. In de natuur komen we heel vaak herkenbaar dezelfde vormen tegen, zodat ook de namen 'hoaneklootjes' in

ik iets wilde zeggen ten afscheid van Fred als voorzitter van de klup. Dat vond ik direct een leuk idee, want Fred heeft mij dezelfde eer aangedaan toen ik aftrad als bestuurslid. Nog geen uur later werd ik weer opgebeld. Dat was Fred. Ik vroeg direct of hij er tegenop zag af te treden als voorzitter. Zo kwamen allerlei handige weetjes naar voren, waarvan ik gedacht had ze te moeten zoeken.

Fred en ik deden beiden mee aan de nieuwe natuurgidsencursus die startte in september 1986. Na een tijdje kwamen wij er als cursisten achter dat Fred penningmeester was van de afdeling. Dat kwam omdat Plien Peeters, toenmalig bestuurslid, nogal boos op Fred reageerde tijdens een excursie. Wat was het geval? (Misschien mag ik het niet zeggen, maar ik doe het toch maar...) Fred was als penningmeester vergeten naar de jaarvergadering te komen, waardoor het belangrijkste deel - de be-

Friesland en 'katteloortjes' in Noord-Holland duidelijk zijn. De soortnaam 'ficaria' - ficus is vijf - is op dezelfde wijze ontstaan.

In de volksgeneeskunde werd er een zalf tegen aambeien gemaakt, waarvan speenkruid een belangrijk onderdeel vormde. In deze zalf kwam ook de plant 'knopig helmkruid' voor (Scrophularia podosa), dat door Doedens ook wel 'groot speenkruid' werd genoemd. Een leuke bezigheid is om met zomers weer de stralend-gele bloemkroonblaadjes te tellen. Het aantal is namelijk variabel. Ik heb bloemen gevonden met zes, maar ook met dertien kroonblaadjes! Wie biedt er meer of minder?

Yneke Bettink

groting en de financiële verantwoording - niet behandeld konden worden.

15 jaar in het bestuur

Een paar jaar later werd ik zelf bestuurslid. Fred - inmiddels afgetreden - kwam in maart 1993 terug in het bestuur, nu als voorzitter. Alles bij elkaar is Fred ongeveer 15 jaar bestuurslid geweest. Een behoorlijk lange tijd om je actief in te zetten voor deze klup. Fred en ik zijn maatjes geworden op de gidsencursus. Met Ronald Roorda en Eric van Bakel discussieerden we regelmatig over de klup. Wat er goed aan was, maar ook wat er moest veranderen om meer actieleden te krijgen of een goed activiteitenprogramma op te zetten. De standpunten konden soms fel worden uitgedragen. Maar het mag duidelijk zijn dat Fred altijd het beste voor had met onze afdeling.

Een actieve organisator

Vanaf 1985 heeft Fred verschrikkelijk veel tijd gestoken in het IVN. Vele jaren als bestuurslid, maar ook als organisator van speciale weekenden, als gids van excursies en als docent bij cursussen. In de afgelopen jaren is er van alles gebeurd in het leven van Fred, waardoor het IVN-werk soms in de knel kwam. Maar, eerlijk is eerlijk, je zóveel jaar inzetten voor het IVN op het niveau van Fred, is eigenlijk ook wel eens genoeg. Zoals ik zelf heb ervaren, moet je soms eens iets anders gaan ondernemen, anders word je een rem in plaats van een stimulan. Fred, bedankt voor alle inzet de afgelopen jaren. Ik houd een algemeen gevoel van heel veel plezier over aan de bestuursvergaderingen en allerlei andere gebeurtenissen. En ik weet zeker dat je nog steeds iets zult blijven doen voor het IVN.

Verslag van de jaarvergadering

Naast de vaste onderdelen als de goedkeuring van het verslag van de vorige jaarvergadering, de goedkeuring van het financieel verslag over 2001 en het verlenen van décharge aan de penningmeester, was er deze vergadering veel tijd voor de werkgroepen. Zij deden verslag van hun werkzaamheden en bespraken de plannen voor dit jaar. Daarnaast werd er aandacht besteed aan actieve leden en bestuursleden die afscheid namen. Ten slotte werd een nieuw bestuur gekozen dat na de pauze direct in functie was.

verslag werkgroepen

Jan-Willem van Velzen is gestopt als coördinator lezingen; er is nog steeds een vacature. Leo v/d Brugge meldt dat de werkgroep nu is toe gekomen aan het sorteren van de *leuke* dia's. Eenieder met plantenkennis wordt opgeroepen om een keer mee te sorteren. De dia's van de lezingengroep zijn voor iedereen te gebruiken en opzoekbaar op trefwoorden.

Het gidsenbestand is doorgelicht op beschikbare gidsen. Om de krapte in vogelgidsen op te vullen is gestart met een speciale vogelschool. Er doen veertien veelbelovende, nieuwe vogelgidsen aan mee. Het aantal aangevraagde excursies neemt toe, vooral via de website.

Er zijn meer kinderexcursies geweest in 2001, omdat er meer gidsen beschikbaar waren, waardoor er nieuwe ideeën opborrelden.

De Groene Winkel had weer een topjaar. Er is een oproep geplaatst in de Toorts voor nieuwe medewerkers.

De cursuswerkgroep ligt stil. Zij zijn niet bij machte op korte termijn een nieuwe gidsencursus op te zetten. Die is wel noodzakelijk voor de aanwas van actieve leden. Het bestuur praat met IVN Midden-Kennemerland, het NPZK en het IVN-district over mogelijke samenwerking. Binnenkort wordt er met leden en oud-leden van de cursuswerkgroep hierover van gedachten gewisseld.

Na jarenlange inzet heeft Theo Litjens het coördinatorschap van De Toorts overgedragen aan Jonne Misset, maar hij blijft wel

lid van de redactie. Er is een vacature voor een nieuw redactielid.

De werkgroep publiciteit meldt dat de website 250 bezoekers per maand trekt. Er is een nieuw welkomstpakket beschikbaar en de folder wordt binnenkort aangepast.

De werkgroepen publiciteit en tentoonstellingen buigen zich gezamenlijk over het maken van panelen, waardoor de tentoonstellingswerkgroep wellicht een doorstart kan maken.

afscheid

Met speeches, bloemen en bonnen is er voor de pauze afscheid genomen van Tineke Allaert, penningmeester en Fred Hagens, voorzitter. Beiden hebben er zeer veel bestuursjaren opzitten. In de pauze kon iedereen onder het genot van een hapje en een drankje nog eens rustig afscheid van ze nemen.

Ook wordt even stil gestaan bij het feit dat Janny de Vries de ledenadministratie overdraagt aan de nieuwe penningmeester.

hulde

Theo Litjens werd in het zonnetje gezet als dank voor zijn jarenlange inzet. Niet alleen bij de Toorts, maar ook bij de werkgroep tentoonstellingen was hij actief. Voorts coördineerde hij jaarlijks de stinzenplantendag op het Thijsse's Hof. Voor deze gelegenheid was er een speciale Theo-Toorts gemaakt.

nieuw bestuur

Met instemming van de aanwezigen zijn er drie nieuwe bestuurs-

leden benoemd, waardoor het bestuur nu voltallig is. Voor het tweede jaar zitten Linda van Bakel en Joanne Warmerdam in het bestuur. Dit jaar worden benoemd: Kees Hulsman, penningmeester, Jonne Misset, waarnemend voorzitter en Dick Saher. Het nieuwe bestuur schrijft *communicatie, openheid en motivatie* in haar vaandel. Zij gaat zich buigen over haar taakverdeling en de invulling van het voorzitterschap.

begroting 2002

De nieuwe penningmeester Kees Hulsman meldt dat het IVN een gezonde vereniging is. Hij kondigt een nieuw 'potje' aan van € 400 voor nieuwe, innovatieve ideeën, die bij hem ingediend kunnen worden.

leden aan het woord

Yneke Bettink wil de naam van De Toorts veranderen in De Stalkaars, welke plant namelijk op de voorkant staat. Hiermee vermijden we dubbeling met het NIVON-blad. Het bestuur zal hierover nadenken.

Janny de Vries vraagt hulp voor ideeën en uitvoering van de verjaarskalender i.v.m. het IVN-jubileumjaar. Er komt een oproep in De Toorts.

Huib Koel vraagt of onze IVN-afdeling meewerkt aan de Floriade.

Het landelijk IVN werkt wel mee en individueel geven IVNers zich op om te gidsen of gastheer/vrouw te zijn in het Biotopia-paviljoen.

Een nieuwe lente...een nieuw bestuur

Vijf actieve leden van de afdeling gaan vanaf 14 maart aan de slag als nieuw bestuur. Hieronder stellen zij zich aan u voor. Er komt in het vervolg een eigen rubriek in De Toorts. Het bestuur vindt het belangrijk dat u betrokken blijft bij het wel en wee van de afdeling en bij haar werkzaamheden.

Van het nieuwe bestuur zijn er twee leden die zich al eerder in De Toorts aan u hebben voorgesteld. Het zijn Linda van Bakel en Joanne Warmerdam. Joanne voert het secretariaat van de afdeling, behalve de ledenadministratie. Linda is naast bestuurslid ook coördinator van de werkgroep excursies en een actieve natuur-gids.

Als rechtgeaard redactielid heb ik de heren van het bestuur gevraagd zich in een klein tekstje aan u voor te stellen. Zelf sluit ik daarbij aan.

Kees Hulsman

De kennismaking met het IVN is tien jaar geleden gebeurd. Natuurlijk door mee te lopen met een excursie. Op een gegeven moment word je lid en dan begint het. Mijn vrouw wordt natuurgids en ik word er regelmatig op attent gemaakt dat ze geen penningmeester kunnen vinden. Mijn vorige bestuursfunctie bij de Stadsdeelorganisatie zat erop en je gaat dan toch maar eens informeren. En ja, nu ben ik dus penningmeester en wandel mee in het vogelclubje van bestuurslid Linda van Bakel.

Het wordt nu een tijd van inwerken, nieuwe activiteiten ontplooiën en zo nu en dan nog even terugvallen op de vorige penningmeester, Tineke. We willen een

Van boven naar onderen, links: Kees Hulsman, Jonne Misset, Linda van Bakel. Van boven naar onderen, rechts: Joanne Warmerdam, Dick Saher.

actief bestuur vormen en dat kan met een gezond financieel beleid, waarvoor ik mede ga zorgen.

Dick Saher

Toen ik het vertrouwde 'leslokaaltje' in Ter Kleef binnenstapte om de ALV bij te wonen, viel me de gezellige drukte op. Iedereen scheen iedereen te kennen. En zo hoort dat ook op een ledenvergadering. Opvallend was wel dat het over het algemeen leden waren die niet in mijn cursusjaar hadden gezeten. Waar is m'n cluppie gebleven? Het cluppie dat bijna een voltallig nieuw bestuur heeft gebaard! Dat er nogal wat mensen afwezig waren, is misschien wel een van de belangrijkste punten om als bestuur over na te denken. Hoe houden we de zaak levendig en interessant? En dat heeft natuurlijk ook weer invloed op mensen die al een tijdje rondlopen met het idee om zich

wat meer in de natuur om ons heen te verdiepen. Groot hoeven we weliswaar niet te worden, maar wel altijd de moeite waard om lid van te zijn. Dat wil ik als bestuurslid uitdragen.

Jonne Misset

Als natuurgids, vogelgids in opleiding en Toortsre-

dacteur wil ik graag actief meewerken aan het draaiend houden van de afdeling. Ik heb mij opgeworpen als waarnemend voorzitter, maar what's in a name? We willen graag als team de zaken aanpakken!

Op de jaarvergadering hebben we ons - geheel in de stijl van deze tijd - een *dot-com-bestuur* genoemd. *Dot* is de Amerikaanse benaming voor wat wij 'punt' noemen. Maar waar het ons eigenlijk om gaat is het *com*. Dat staat voor Communicatie, Openheid en Motivatie.

We willen als bestuur graag een zo direct mogelijk contact met de afdeling. We willen in alle openheid zaken met elkaar kunnen bespreken. De afdeling steunt op zijn actieve leden. Er is ons veel aan gelegen dat dezen de motivatie blijven houden om door te gaan met hun werk voor de afdeling.

IVN Zomerweek

Ook dit jaar wordt er weer een IVN Zomerweek gehouden en wel in de week van 3 tot 11 augustus. Dit keer slaan de IVN-ers hun tenten op in West-Brabant. Om precies te zijn bij de Volksabdij Onze Lieve Vrouwe ter Duinen, in een bosrijk gebied op de scheiding van de Zeeuwse klei en het Brabantse zand, tegen de grens met België aan. Het grote kampeerterrein is die week helemaal voor de IVN, maar er is in de abdij ook een slaapzaal ter beschikking. Enkele tweepersoonskamers zijn tegen een meerprijs te reserveren.

Het thema van de IVN Zomerweek is 'hoog en laag' in alle denkbare facetten. Er is elke dag een keuze uit verschillende programma-onderdelen op het gebied van natuur, milieu en cultuurhistorie. Voor kinderen is er een apart programma. En voor wie wil is er 's avonds ook een activiteit, maar ook gelegenheid voor kletsen, muziek maken of sporten.

Eten, drinken en vermaak

Een keukenteam verzorgt elke dag ontbijt en avondeten; de lunch maakt iedereen zelf klaar. Elke deelnemer krijgt een aantal corveediensten in die week.

Aan het eind van de dag en

's avonds gaat de IVN-bar open, er is minstens één avond een heel groot kampvuur en de kampweek wordt besloten met het Vrijdagavondtheater.

Aanmelden

De IVN-Zomerweek is bedoeld voor IVN-leden en andere belangstellenden. Kinderen zijn vanaf 4 jaar welkom. De kosten bedragen voor kinderen van 4 t/m 7 jaar

€ 140, voor kinderen van 8 t/m 13 jaar € 175 en voor deelnemers vanaf 14 jaar € 210.

Vraag een aanmeldingsformulier aan bij Kees de Graauw, telefoon 073 - 6578656 of via ivnzomerweek@hotmail.com.

Meer informatie over de Zomerweek vindt u op www.ivn.nl.

Natuur suf en duf?

NO WAY!

Leef je deze zomer uit in de natuur! Tijdens een IVN-Jong zomerkamp kun je ontdekken hoe heerlijk het is om met een groep een week buiten actief te zijn. Je werkt meestal hele of halve dagen in de natuur. Het werk kan zijn: bomen weghalen uit een heideveld, hooien van graslanden of werken in een biologisch-dynamische tuin. Naast het werk is er alle tijd om de omgeving te ontdekken; je kunt wandelen, fietsen of zwemmen. Soms wordt er met een thema gewerkt: brood bakken in een zelfgebouwde grondoven, een navigatietocht op de sterren, drama, een discussiespel over je ideale wereld.

De kampen zijn in juli en augustus en iedereen tussen de 12 en 30 jaar kan eraan deelnemen. De verschillende kampen zijn wel in leeftijdsgroepen ingedeeld. Om de prijs laag te kunnen houden is het verblijf eenvoudig: een boeren-

schuur, een fort of IVN-tenten. Afhankelijk van het programma betaal je ongeveer € 100 (alles inbegrepen).

Het IVN organiseert van 29 juli t/m 3 augustus een zomerkamp voor jongeren van 12-15 jaar in Zeeland. In de omgeving van Fort Ellewoutsdijk aan de Westerschelde leven deelnemers een week lang ondersteboven. Je helpt de beheerder halve dagen mee met het hooien van de bloemdijken en het snoeien van heggen. Je kunt zelf ontdekken hoe de natuur voor lastige vragen vaak simpele oplossingen heeft. Zelf je voedsel verzamelen en broodjes en pizza's bakken boven een kampvuur. Vuur maken zonder lucifers.

Meer informatie? Vraag de folder Woesteland aan bij het landelijk IVN, telefoon 020 - 6228115 of kijk op www.woesteland.nl. Op deze site vind je ook foto's van de zomerkampen van 2001.

Kinderhoek

Duinentrum De Zandwaaier in Overveen

Jullie zijn vast en zeker wel eens in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland geweest: gewandeld of misschien gezwommen in het Wed! Maar hebben jullie wel eens een bezoek gebracht aan het bezoekerscentrum? Nee? Nu, dan ga ik jullie daar iets over vertellen. Ben je er al geweest? Lees dit dan toch maar, want misschien ben je niet op de hoogte van de laatste nieuwtjes!

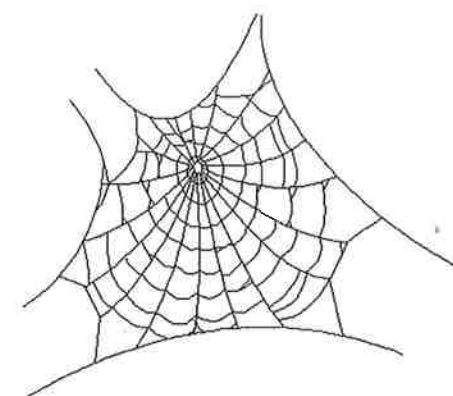
Het bezoekerscentrum van het Nationaal Park heet Duinentrum De Zandwaaier. Het is in het oude pompgebouw van het waterleidingbedrijf, tegenover ingang Koevlak aan de Zeeweg. Er zijn zowel binnen als buiten kinderactiviteiten ~~te doen~~. Binnen is er een schatkistentocht. Deze schatkisten staan verspreid in het duinentrum en zijn ooit aangespoeld aan het strand! Met een speciale sleutelbos kun je de kisten openmaken. In de kisten zit een verzameling spullen met een bepaald thema. Om een tipje van de sluier op te lichten: bijvoorbeeld spullen van een boswachter. Je kunt je verkleeden als boswachter en iets leren over zijn beroep!

We hebben ook een filmzaal waar je allerlei films over de natuur kan bekijken! Misschien heb je wel eens gehoord van Ko Duinkonijn, dat is een diavoorstelling speciaal voor de kleintjes.

Kinderhoek

Er is ook een speciale kinderhoek waar je kunt raden naar geluiden, geuren kunt ruiken en dierengeluiden kunt herkennen. Dan zijn er

nog hele spannende ontdekdozen. Je kunt je vermommen als vos, konijn, uil of muis en van alles leren over het gedrag van deze diindieren. Er is een teken- en knutseltafel waar je bijvoorbeeld kikkers kunt vouwen. Voor € 0.50 kun je een knutselpakket kopen van een lieveheersbeestje of een spin!

Spinnen

Over spinnen gesproken: van 30 maart t/m 23 juni 2002 is er een hele bijzondere spinnententoonstelling met als titel 'Een spin is niet eng'. Sommige kinderen griezelen van spinnen, maar het zijn eigenlijk heel fascinerende en nuttige beesten. Ze eten namelijk schadelijke insecten. Weet jij hoe ze zo'n web maken en waar het voor dient? Nee? Kom dan gauw een keertje kijken. Er zijn ook twee spinnenex-

cursies op 3 mei en op 9 juni vanaf 11 uur bij ingang Koevlak en kinderen mogen mee. We gaan dan op spinnenjacht! We proberen er eenkje te vangen om onder de microscoop te bekijken. Je moet je wel tevoren opgeven via telefoonnummer 023-5411119.

Buiten

Buiten kun je bijvoorbeeld met rugzakjes de natuur in! Met verrekijker, thermometer, windmeter, kompas, loeppot en boekjes doe je allerlei ontdekkingen! Of je kunt een soort speurtocht maken naar de geheimen van Niudendim. Die speurtocht is gebaseerd op een sprookje.

Ben je nieuwsgierig geworden of wil je een verjaardagspartijtje in de Zandwaaier organiseren? Kom dan een keer langs of bel voor informatie naar de Zandwaaier, tel. 023-5411123. De Zandwaaier is open van dinsdag t/m zondag van 10.00 uur tot 17.00 uur.

Alvast veel plezier!

Nanda Vlam

Informatieboerderij Zorgvrij weer open

Zorgvrij is vanaf 21 april weer te bezoeken, na een grote opknapbeurt. Beneden is een grote expositieruimte en boven is ruimte voor wisseltentoonstellingen. De bovenverdieping is met trap of lift bereikbaar. In het gebouw zijn verder nog een koffieruimte, leslokalen en een bibliotheek gekomen. Buiten is er ook veel veranderd. 100 Fietsen kunnen er gestald worden en kinderen kunnen zich vermaken in de speeltuin. Via een steiger kunnen kanovaarders hier ook aanleggen. Ten slotte is er ook een terras en een eet-

gelegenheid gekomen.

Naast dit alles is het boerenbedrijf voor melkvee en schapen nog volledig aanwezig. Deze zomer kan het publiek het melken van dichtbij meemaken. Er is hier veel aandacht voor zeldzame landbouwrassen, zoals Lakenvelders, Blaarkoppen en Aalstrepen. De boerderij is een erkend fokcentrum voor de Lakenvelders. De schapen staan het hele jaar buiten maar krijgen in maart binnen lammeren.

Nieuw zijn ook de informatieborden voor het IVN, waarvan de af-

delingen Midden- en Zuid-Kennemerland gebruik mogen maken. Voorts is het nieuwe kantoor van het Recreatieschap Spaarnwoude ook hier gekomen.

Bezoekadres: Genieweg 50,
1981 LN Velsen-Zuid,
tel. 023-5202828.

Dagelijks gratis toegang van 9.00
uur tot 17.00 uur.
www.spaarnwoude.nl

In Zorgvrij is vanaf 21 april t/m
1 november 2002 een tentoonstelling over ooievaars te zien. U ziet het levensverhaal van deze oer-Hollandse vogel, die bijna uitgestorven was.

Leren determineren

Komende periode zijn er twee mogelijkheden om uw plantenkennis wat aan te scherpen of uit te breiden. Tevens om te leren omgaan met de flora, door planten op naam te brengen. Beide activiteiten hebben naast de theorie ook een praktijkgedeelte.

Haarlem

De KNNV, afdeling Haarlem e.o. geeft weer een cursus waar ongeveer 100 Nederlandse soorten worden besproken. Er wordt gewerkt in groepjes van twee; men moet zelf voor een flora zorgen. Iedereen krijgt een instructiemap.

Plaats: NME-centrum Ter Kleef,
Kleverlaan 9 in Haarlem-Noord
Tijd: van 20 uur tot 22 uur
Periode: 10 april t/m 26 juni (10
woensdagavonden / 3 excursies)
Kosten: € 25 voor leden van
KNNV en IVN en € 40 voor niet-
leden

Info: Dik Vonk, tel. 5254140
nelleke-dik.vonk@hetnet.nl
N.B. De cursus is waarschijnlijk
net van start gegaan als u dit

leest. Heeft u nog belangstelling,
bel dan direct met de heer Vonk
om te horen of er nog plaats is.

Hoofddorp

Heemtuin De Heimanshof in
Hoofddorp organiseert drie deter-
mineeravonden in de hof. Elke
avond maakt men onder deskun-
dige leiding een rondgang door de
tuin. Daarna is er een theoretisch
gedeelte binnen. Aan de orde ko-
men onder andere gebruik van de
flora, overlevingsstrategieën, bloei-
en zaadvorming.

Plaats: Heemtuin De Heimanshof,
Wieger Bruinlaan, Hoofddorp
Tijd: van 19 uur tot 21 uur
Periode: donderdag 18 april, don-
derdag 16 mei en donderdag 20 ju-
ni

Kosten: geen; er worden flora's be-
schikbaar gesteld
Opgave: graag tevoren aanmelden
bij mevr. Jac. Vonk, tel. 023-
5616736 of de heer Horst Rade-
ma, tel. 0252-673915

Buurtgenoten: Einde verhaal

De vaste rubriek Buurtgenoten van Yvonne Beerthuizen houdt op te bestaan. Bij haar afscheid een passende illustratie van de hand van Theo Litjens.

Eigenlijk had ik het u in de vorige
Toorts al willen melden, maar we-
gens ruimtegebrek kwam het er
niet van. Dus benut ik het voor-
jaarsnummer van onze Toorts om

rondom je huis. In de afgelopen
dertien jaar heb ik menig insect
aan u opgedrongen en voor al de-
ze veelpotige krabbelaars heb ik
getracht uw bewondering te wek-
ken. Of ik
daarin ge-
slaagd ben,
mag ieder
voor zich uit-
maken.
Dertien jaar is
een lange tijd:
de eerste
Buurtgenoot
ging over
kruisspinnen
en de laatste
over de haas.
Daartussen-
door zijn vo-
gels, zoogdie-
ren, enkele
waterdieren
en heel veel
insecten de re-
vue gepas-
seerd.

Nogmaals, het
was leuk om
te doen, maar
aan alles komt

u te laten weten dat de aflevering
van *Buurtgenoten* in het december-
nummer de laatste was.

Sinds 1988 heb ik met veel plezier
over voornamelijk lichtelijk enge
buren geschreven, met hier en
daar een uitstapje naar organismen
met een wat hogere aaiibaarheids-
factor.

Zelf heb ik er heel wat van ge-
leerd, want als je iets over een me-
deschepsel, hoe klein ook, wilt
schrijven, sta je er telkens ver-
baasd over dat ze zo ingewikkeld
in elkaar zitten en hoe weinig je
eigenlijk weet van al het grut

een eind, dus ook aan *Buurtgeno-
ten*.
Dat betekent niet dat u van mij af-
bent, want ik ben van plan om
met enige regelmaat nog stukjes in
De Toorts te schrijven, al is het
niet meer in de vorm van een ei-
gen rubriek.

Ik wil degenen die door de jaren
heen mijn verhaaltjes gelezen heb-
ben hartelijk danken voor het
doorworstelen van mijn proza.
U hoort nog van mij!

Yvonne Beerthuizen

Mediatheek nu elke werk- dag open

Sedert de oprichting in 1992
heeft het Natuur- en Milieucen-
trum Ter Kleef een grote collec-
tie informatiedragers op zijn
vakgebied bijeengebracht.

De collectie bestaat voornamelijk
uit boeken, cd-rom's, tijdschrif-
ten, brochures en knipsels. Dank-
zij de inzet van vrijwilligers is het
mogelijk de mediatheek op werk-
dagen van 13.00 uur tot 16.30 uur
voor het publiek open te stellen.

De collectie is deels aanvullend op
die van de Stadsbibliotheek en be-
staat uit zowel wetenschappelijke
als breed toegankelijke publicaties.
Of het nu gaat om vragen over de
wilde flora of over tuin- en ka-
merplanten, wilde - of huisdieren,
kikkers of waterbeheer, milieu-
vriendelijke bestrijdingsmiddelen
of het milieu in de directe woon-
omgeving, vrijwel altijd is de ge-
zochte informatie in de media-
theek te vinden.

Tevens bestaat er de mogelijkheid
om voor natuur- en milieuonder-
werpen van het Internet gebruik
te maken. Het beschikbare mate-
riaal is niet te leen. In de media-
theek staat echter een grote leesta-
fel en er zijn print- en kopieerfaci-
liteiten. Aan het gebruik van de
mediatheek zijn geen kosten ver-
bonden, met uitzondering van het
kopiëren en het printen.

Het NME-centrum Ter Kleef is
gelegen op de Stadskweektuin aan
de Kleverlaan 9 in Haarlem-
Noord. Voor meer informatie
over de mediatheek kunt u bellen:
023 - 511 47 17.

ZUID-KENNEMERLAND

DE TUIN VAN HUIS TE MANPAD (slot)

De Oranjerie

Een oranjerie, of op z'n Frans 'orangerie', is een verwarmde kas ofwel wintertuin, waar de niet inheemse planten in kuipen en potten gedurende de winter vorstvrij bewaard konden worden. Die planten waren bijvoorbeeld oranjeboompjes, laurierbomen en/of palmen.

Op de plaats waar aan de Manpads- laan ooit de 17de eeuwse boerderij 'De Lije' stond, is

de oranjerie gerealiseerd, eveneens in de periode 1730 - 1741. Onder het 18de eeuwse gebouw zijn oudere - laat middeleeuwse - keldergewelven bewaard gebleven. Uit archieven blijkt dat in deze kelder de vinkennetten bewaard werden. Het gebouw bevat naast een tuinhuiswoning een grote, hoge ruimte waar de planten bewaard werden. De woning wordt nog steeds als zodanig gebruikt. De eigenlijk 2e oranjerie wordt verhuurd als kantoorruimte.

De vijver voor de plantenkas is reeds afgebeeld op de kaart van Speelman uit 1741. Ooit was er ook zo'n vijver met een geschulpte rand in de middenas achter het

De Oranjerie

huis. Deze is in de 19de eeuw verdwenen, waarschijnlijk bij de veranderingen van de tuin in 1814.

met tussenlagen van stro of zaagsel werden opgestapeld in de ijskelder. Soms zijn deze kelders wel zo'n vijf tot zes meter diep met een doorsnede van drie tot vier meter.

Het ijs werd gebruikt om consumptie-ijs te maken, dranken te koelen, of levensmiddelen te conserveren in de met ijs gevulde 'ijskast' in het huis. Bovendien zijn op het

De ijskelder

Op zeer veel buitenplaatsen in Kennemerland werd een ijskelder gebouwd. Op enkele landgoederen treffen we deze nog aan; zo ook op Huis te Manpad. Deze kelder dateert al uit 1734. Terwijl de ijskelder op de meeste landgoederen een stuk van het huis verwijderd lag, ligt die van Huis te Manpad dichtbij het huis aan de noordzijde ervan, op het eiland. Een ijskelder was bedoeld om ijs, dat zich 's winters gevormd had op de waterpartijen, te bewaren, zodat het in de zomermaanden gedurende het verblijf gebruikt kon worden. Het ijs werd daartoe met de ijszaag in blokken gezaagd, die

Manpad nog recepten van doktoren bewaard, waarmee bewoners uit de omgeving bij de landgoedeigenaar gratis ijs konden halen voor medisch gebruik. Dit kon zijn om hoge koorts te onderdrukken of pijn te verlichten. Een ijscompres was in voorbije eeuwen een belangrijk geneesmiddel.

Veel ijskelders worden tegenwoordig gebruikt door de vleermuizen als overwinteringsplaats. Toen de deuren van de verwaarloosde kelders scheef in hun hengels hingen, hadden vleermuisjes zelf 'bedacht' dat het in de winter goed toeven was in de vochtige, vorstvrije ruimten, om hun win-

terslaap te houden. Bij restauratie van de kelders werd daartoe een vlieggat in de deur gemaakt.

De ijskelder op Huis te Manpad vormt een uitzondering op dit gebruik. Het was de grote wens van de laatste bewoner om op zijn eigen landgoed begraven te worden. De heer Visser diende daartoe een verzoek in bij het rijk, de provincie en de gemeente Heemstede. Hij kreeg geen toestemming

om in een graf op zijn landgoed begraven te worden. Wel mocht zijn lichaam bijgezet worden in een loden kist in de ijskelder. Dat is op zijn uitdrukkelijke wens in 1985 gebeurd.

De beelden

De beelden bevinden zich links en rechts van de zichtas achter het huis. Zij zijn geplaatst op prachtige piëdestallen. Zij zijn vervaardigd door Jan van Logteren en ook door hem gesigneerd. Deze inscriptie vermeldt de naam van de beeldhouwer en het jaar: 1734. Ze zijn vervaardigd uit een harde steensoort en staan al vanaf 1734

in de tuin van Huis te Manpad. Jan van Logteren was een bekende Haarlemse beeldhouwer, die niet oud geworden is. Het hakken en werken met harde steensoorten zal niet goed voor zijn gezondheid geweest zijn. Men vermoedt dat stoflongen de oorzaak is geweest van zijn vroege overlijden

In de meeste literatuur staat vermeld dat de beelden Bacchus en Ariadne voorstellen. Bacchus is een naam uit de Romeinse mythologie. Bij de Grieken wordt deze god van de wijn Dionysus genoemd.

Dionysus is een zoon van Zeus. In de Ilias van Homerus staat vermeld: 'als jongeman golft het fraaie, blauwe haar om hem heen en draagt hij om zijn sterke schouders een donkere mantel.' Kennelijk heeft de kunstenaar zich door deze tekst laten inspireren, want hij beeldt de godheid af met een prachtige mantel, waarop een panterkop is afgebeeld op zijn schouder. In de Ilias staat eveneens geschreven: 'Men ziet hem op een wagen, getrokken door panthers en versierd met klimop en wijnranken.'

Dionysus en Ariadne vormen een huwelijkspaar. Ariadne is eerder gehuwd geweest met Theseus. Zij was een van de dochters van Minos, de koning van Kreta, en meesteres in de weefkunst. Als wij de naam Ariadne horen denken we aan 'de draad van Ariadne' (het handwerkblad Ariadne heet niet voor niets zo!). Dat komt omdat Ariadne met behulp van een draad het leven heeft gered van haar geliefde Theseus. Deze Griekse held was met een aantal metgezellen opgesloten in een labyrint waarin ook een monster verbleef. Ariadne gaf hem een klutten garen, waardoor hij na het

doden van het monster de weg naar de vrijheid weer terug kon vinden. Als beloning mocht Ariadne met hem trouwen. Dit huwelijk heeft niet zo lang stand gehouden, want als Ariadne door Theseus wordt achtergelaten op het eiland Naxos, kiest Dionysus haar tot zijn bruid en kroont haar met een gouden diadeem, gesmeed door Hephaestus (God van het vuur), ofwel Vulcanus voor de

Romeinen.

Mieke Wilmlink

Excursies Huis te Manpad

Georganiseerd door de Stichting Huis te Manpad, met medewerking van IVN gidsen. Gedurende de periode van 15 april tot 15 oktober: Iedere zaterdag, aanvang 10 uur Iedere dinsdag, aanvang 14 uur Vertrek bij het toegangshek, Herenweg, Heemstede.

Milvus milvus

De vogelschool, een cursus vogels kennen en herkennen, die het IVN Zuid-Kennemerland dit seizoen is gestart, komt steeds vreemdere vogels tegen. Naast het vele plezier dat de deelnemers hebben, wordt er door hen ook driftig gestudeerd. Niet alleen op de namen, maar ook op het verhaal dat erbij hoort. Een van de deelnemers doet verslag van een ochtend.

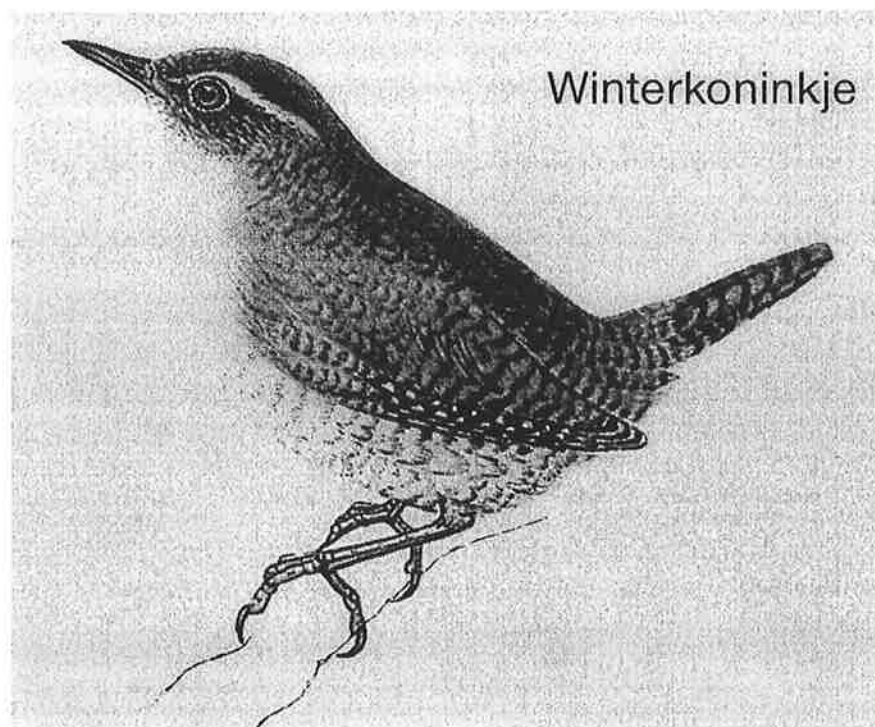
Troglodytes troglodytes, die naam kan ik dromen. Het is zaterdag voor Pasen... nog voordat de wekker afgaat word ik gewekt door het felle geluid van het vogeltje onder mijn slaapkamerraam. "Dat krijg je als je een vogelhuisje op hangt in de tuin", zegt mijn vrouw. "Maar dat is een mezenkast!", brom ik als ik mijn voeten op het koude zeil zet, "niet voor een winterkoninkje!" "Ach, weet hij veel", zegt mijn vrouw en draait zich nog eens om. Ze heeft gelijk, denk ik. Hij, de winterkoningman bouwt in zijn eentje het nest, z'n vrouw doet niets.

De wekker stond vroeg. Er was een afspraak met de vogelschool om naar de Oostvaardersplassen te gaan.

Diehards en patatgeneratie

Zoals elke veertien dagen is het vroeg op in het weekend. Vogels kijken doe je vooral 's ochtends. Dit keer is het wat verder weg, dus verzamelen we op een parkeerterrein aan de rand van de stad. Op weg daarnaar toe is de *Pica pica* al druk bezig om zijn nest in de boom aan het eind van de straat te vervolmaken. Eksters bouwen enorme nesten.

Op het parkeerterrein is het leuk om te horen wie er nu weer heeft afgehaakt. De diehards en de patatgeneratie...om het maar eens wat harder te zeggen. Eén IVN-vogelgids heeft zelfs zijn partner

Winterkoninkje

meegenomen. Blijkbaar is het gebied waar we deze ochtend naar toe gaan veelbelovend.

Een moeizame start

We hebben met de plaatselijke vogelgids, hij heet Tom, afgesproken aan de rand van de nieuwe polder. We zouden daar de vinkenbaan gaan bezoeken, maar dat feest gaat niet door. Door de verwachte te harde wind, is het vogelvangen gecancelled. Er blijkt die ochtend echter geen wind te staan. Dat merken we ook als we ons in colonne naar de volgende plek begeven. Op weg daar naar toe zien we namelijk verschillende *Buteo buteo*. Vanuit de auto is dat de meest waargenomen roofvogel.

De plek waar we naar toe rijden is een slaapplek voor watervogels, die bij aankomst helemaal leeg blijkt te zijn. De vogels slapen op het Markermeer; omdat er geen wind is, en dus geen golfslag, hoeven ze niet de luwte op te zoeken om te slapen. "Ze slapen vannacht daar waar ze voedsel vinden", aldus de gids. Ik vind dat een aannemelijk argument; toch had ik lie-

ver wat meer watervogels gezien. Vanaf de dijk kunnen we echter landinwaarts wel veel vogels zien. Kleine en Grote zilverreiger; die kom je in Kennemerland niet tegen. Ook een Bruine Kiekendief wordt aan het lijstje 'waarnemingen' toegevoegd.

Milvus milvus

De volgende plek is voor vogelaars erg leuk. Een ondergelopen weiland, vanaf een dijkje te overzien. Er zijn verschillende weidevogels en eenden. Er blijken ook diverse Ruiters rond te lopen. Duiven ontbreken nergens, dus ook hier niet.

De groep cursisten is nog druk be-

zig om het verschil waar te nemen tussen een Watersnip en een Kemphaan, als Tom opeens uitbundig begint te roepen: "Rode Wouw!" Een voor ons onbekende roofvogel, *Milvus milvus*, wiekt van links naar rechts door ons kijkerbeeld. Inderdaad veel sierlijker dan de ons bekende Buizerd. Maar het verschil met een Kiekendief wordt ons door de gids voorgeschied aan de hand van een vogelboek.. Gevorkte staart...veel langer dan de Zwarte Wouw..., enzovoort.

Mannelijke nonnen

Gezamenlijk lopen we naar een vogelkijkhut aan de Lepelaarsplassen. Bij aankomst worden we begroet door het gehinnik van de Dodaars. Op de plas en daaromheen is van alles te zien. Nonnetjes..., je hebt ook mannelijke nonnetjes, slobbeend, kuifeend, krakeend en de aalscholver natuurlijk. Kwikstaarten pikken insecten en vliegen steeds terug naar dezelfde tak die net boven het water uitsteekt. De blauwe reiger is druk bezig haar jongen te voeren. Met de IVN-telescoop tellen we drie vogels in het nest. Een buizerd kijkt vanuit een boomtak neer op dit vredig tafereel.

Op naar de Oostvaardersplassen! Op de terugweg naar de auto's ontmoeten we diverse vogelaars. Ook de Lepelaarsplassen zijn goed bekend in vogelminnend Nederland. De echte vogelaars sjouwen op hun rug een telescoop met robuust statief. En de onafscheidelijke thermoskan koffie.

Wij lopen naar de auto's. Het bezoekerscentrum De Trekvogel is nog niet geopend. Onze trek stillen we in de auto met een broodje. We gaan dit keer niet naar de bekende Knardijk, maar Tom

kiest voor de zuid-westkant.

Via Heukels naar Heinsius

We rijden over wegen als J.P. Thijsseweg en E. Heimansweg, we kruisen de Heukels en stoppen aan het eind van de Heinsiusweg. De floraminne IVN-ers zijn in extase! De bomen die er staan zien er echter niet uit! "Resultaat van een winter met edelherten", zegt Tom. De echte IVN-ers beginnen gelijk de bomen te bestuderen en komen aan met allerlei gallen, maar allengs overwint de drang om naar vogels te kijken.

Een korte wandeling brengt ons naar een uitzichtheuvel. Vandaar hebben we een mooi overzicht over plas en rietveld. "Pijlstaart en Slobbeend", roept een cursist. Een ander werpt zich op de plevieren: "Kievit en Bontbek!" De Kleine Plevier, herkenbaar aan de gele oogring en het ontbrekende witte stukje op z'n kop, was al bij de Lepelaarsplassen gescoord. Hier is een paartje Bontbekpleviertjes druk bezig te fourageren. Achteraan staan drie Lepelaars in het gelid!

T.P.

Na vijf minuten begint Tom weer te roepen: "Rode Wouw!" Inderdaad, eenzelfde *Milvus milvus* vliegt in de verte. Hij of zij komt dichterbij en gaan T.P. op een kale boomtak zitten. T.P. is een vogelaarsterm en betekent ter plek-

ke. Wij zagen de wouw ook poepen en dachten dat T.P. daarop betrekking had... De lange, rode, gevorkte staart was duidelijk zichtbaar voor iedereen. Doordat wij de Rode Wouw nu twee keer tegenkwamen, dachten wij dat we te maken hadden met de 'huismus' van de Oostvaardersplassen. Na verloop van tijd kwamen er echter meerdere vogelaars, opgeroepen via het mobiele netwerk, naar onze *Milvus milvus* kijken. Blijkbaar was het een hele vreemde vogel.

De volgende vreemde vogel die wij gaan bekijken is de *Oriolus oriolus*!

Rode wouw

Het IVN doet niet moeilijk. Gewoon de Nederlandse naam van bloempje, diertje of vogeltje. Bij vogels is het echter leuk om ook de wetenschappelijke naam te kennen. Met name van de vogels waarbij hun 'voornaam' hetzelfde is als hun 'achternaam'. Enkele vogels hebben dat. Zouden zij dat zelf weten?

Huib Koel

De Heimanshof

1 ha. natuurtuin gelegen aan de Wieger Bruinlaan te Hoofddorp.
Tel: 023 - 5616736, 023 - 5581158

Geopend op werkdagen van 9.00 uur tot 16.00 uur
En het eerste weekend van de maand
van 14.00 tot 17.00 uur

Op zaterdag en zondag is er een lezing van 14.30 tot 15.30 uur.

PROGRAMMA

mei 2002 t/m september 2002

HAARLEMMERMEER 150 JAAR

4 en 5 mei	Orchideën in Nederland (en ook in de Haarlemmermeer)
H.G. Halleriet, Krimpen aan de IJssel
1 en 2 juni	Akkerranden in de Haarlemmermeerpolder
Stef v.d. Kluit, Vijfhuizen
6 en 7 juli	De Heimanshof, 1 ha. van de 18.000 ha. in Haarlemmermeer:
rondleidingen langs graanakkers en honderden soorten wilde planten
3 en 4 augustus	De Heimanshof, de soortenrijkste tuin van Haarlemmermeer:
rondleidingen, schminken en buttons maken De Vriendenkring
7 en 8 september	Meekrap, een oud cultuurgewas, ook in Haarlemmermeer;
lezing met verfdemonstratie Ton Engelman, Haarlem

IVN-jubileum

Onze afdeling bestaat 25 jaar in 2004. Ter gelegenheid daarvan is het plan geopperd om een verjaardagskalender uit te geven. Het realiseren van dat plan vergt veel voorbereiding.

Leo van der Brugge en ik willen daarom zo snel mogelijk uw ideeën, foto's, tekeningen, verhalen, maar ook praktische tips en mogelijkheden voor vormgeving en kalligrafie van u ontvangen.

Graag op of bij uw 'werkstuk' uw naam en adres vermelden, zodat wij het te zijner tijd kunnen terugsturen.

Ook versterking van deze tijdelijke werkgroep is van harte welkom. Nadere informatie via telefoon 023 - 5331557.

Janny de Vries

Theo en de Toorts:

nog altijd een b(l)oeiend geheel

Dit stukje is overgenomen uit de Theo-Toorts. Dat is gedaan omdat het een aardig idee geeft hoe de redactie van De Toorts in vroeger jaren het verenigingsblad in elkaar zette.

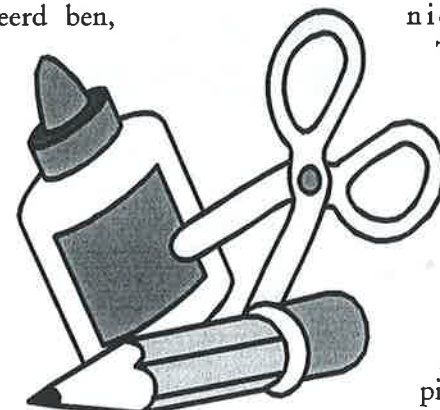
Om na te gaan uit welke tijd mijn eerste contacten met Theo dateren, moest ik een duik in het Toorts-verleden maken. In het augustusnummer van 1988 vond ik mijn debuut als redactielid aangekondigd. Als prille IVN-gids werd ik binnengehaald in een gezelschap van redactionair gepokte en gemazelde heren: J. Cronau, R. Hoogstraten, Jacq. de Jong en (bescheiden onderaan het rijtje) Th. Litjens. De Toorts was toen al aan de zesde jaargang bezig en als ik goed geïnformeerd ben, was Theo vanaf het begin al bij ons lijfblad betrokken.

En nu, in februari 2002, zijn we veertien jaar verder, heeft de Toorts een ander uiterlijk en een andere redactie. Maar sommige dingen veranderen niet, of althans niet veel. Th. Litjens maakt namelijk nog steeds deel uit van de redactie, hoewel hij zijn coördinatorenchap nu aan een mederedactielid heeft overgedragen. Theo zet zich al talloze jaren in voor het afdelingsblad.

Hij zorgde er voor dat "van de redactietafel" zonder mankeren in de Toorts verscheen en hij schreef vele artikelen in de onnavolgbare 'Litjensstijl'. Bladerend door diverse jaargangen kwam ik luchtige verhalen over natuurwandelingen tegen waarin Theo de lezer deelgenoot maakt van zijn kennis over allerlei natuursaken (nooit belezend, haast ik mij te zeggen).

Ook verschenen van zijn hand doorwrochte studies over de vliegkunst van vogels (compleet met wetenschappelijk verantwoorde diagrammen) en over milieuaspecten. Theo schrijft net zo gemakkelijk over ganzen als over het broeikas-effect. Hier is duidelijk een man aan het woord bij wie natuurkennis en technisch inzicht in ruime mate aanwezig zijn.

Maar alleen bij schrijven bleef het

niet voor Theo. Toen de wereld nog niet beheerst werd door computers, floppy's en e-mail

werd de Toorts nog ambachtelijk in elkaar gezet. Met schaar en lijmpot waren Jacques en Theo dagenlang in de weer om diverse artikelen en plaatjes te knippen, plakken en te verschuiven tot een bevredigend resultaat was bereikt en het geheel naar de drukker kon.

De laatste paar jaar wordt de Toorts grotendeels op de computer gemaakt, worden teksten op floppy aangeleverd en hoeft Theo niet meer te knutselen.

Hij heeft de zegeningen van de computer ontdekt, is op cursus gegaan en heeft een pc aangeschaft. Een echte techneut draait ui-

terdaard zijn hand niet om voor het leren beheersen van nieuwe technieken. Ondanks dat kan Theo toch wel eens mijmeren over de goede oude tijd van handmatig de Toorts in elkaar draaien en plaksel aan vingers en in haren hebben.

De tijden veranderen, net als het uiterlijk van de Toorts. Toen ik in 1988 de redactie kwam versterken was ik de enige vrouw. Anno 2002 is Theo de Anton Heyboer van de redactie: eerst met drie, tegenwoordig met twee vrouwen werd en wordt het lijfblad persklaar gemaakt.

Op gezette tijden zijn de redactieleden wel te porren voor een gezellig etentje en een goed glas wijn. De Haarlemse binnenstad wordt dan onveilig gemaakt door een gesoigneerde heer met drie dames aan zijn arm(en). Menig verstolen blik wordt op het gezelschap geworpen en diverse heren zullen zich afgevraagd hebben wat de relatie van deze heer met de dames is.

Neemt u maar van mij aan: met Theo is het goed eten en drinken, ook als we het niet over de Toorts hebben.

Zoals ik al zei, er is veel veranderd. Maar door de jaren heen is de betrokkenheid van Theo bij de Toorts, het IVN en de mensen die met hem samenwerken nooit veranderd.

Theo, dank voor je inzet in verleden en heden!

Yvonne Beerthuizen

Wijzigingen in het ledenbestand worden na deze editie niet meer opgenomen in De Toorts.

Van nieuwe leden wordt verwacht dat zij actief worden binnen de afdeling. Met hen wordt dan ook contact opgenomen om te bekijken aan welke werkgroep zij willen deelnemen of welke activiteiten zij binnen de afdeling kunnen doen of kunnen ondersteunen.

De ledenadministratie is overgegaan naar een ander adres. In het vervolg neemt de penningmeester dit voor zijn rekening. Nieuwe leden en donateurs kunnen zich bij hem opgeven. Ledenwijzigingen kunnen eveneens aan hem doorgegeven worden.

Kees Hulsman

Bloemveldlaan 19

2015 HB Haarlem

tel. 023-5440225 (graag 's avonds)

e-mail: hulsman@awvn.nl

Nieuwe leden

Mw. M. Ooms
Puntenburg 1
2135 AS Hoofddorp
Tel: 023-5651606

Dhr. W.J. Swart
Graan voor Visch 1861 5
2132 GL Hoofddorp
Tel: 023-5640977

A.B. Tiberius
Raamvest 47
2011 ZK Haarlem

Mw. H. Wilders
Meerweg 13
2121 VA Bennebroek

Nieuwe donateurs
H.J. Mensink
Aelbertsbergstraat 88
2023 CS Haarlem
Tel: 023-5251543

Mw. J. Ros
Landzichtlaan 31
2101 ZF Heemstede
Tel: 023-5476595

Mw. H van der Voort
Slauerhoffstraat 9 III
2025 GK Haarlem
Tel: 023-5392019

Opgezegd
J.L. Andreae (L)
Dhr. R. Hoogstraten (L)
Mw. E. de Jong (D)

Adreswijziging
Dhr. T. van Steen (D)
Nieuw adres:
Zuid Schalkwijkerweg 6 A
2034 JD Haarlem

Overig
Dhr. A.W. Witkamp
Van lid naar donateur

Wijzigingen ledenbestand

Gezocht: dapper persoon

Het voortbestaan van De Toorts staat op losse schroeven. Wij zijn op zoek naar een lid dat ons durft te helpen met:

Het schrijven van artikelen

Het nalezen en corrigeren van ingezonden kopij

Het verzorgen van bijpassend beeldmateriaal

Het bijwonen van redactiebesprekingen (drie maal per jaar, één avond)

Wij willen ontzettend graag: iemand met enige ervaring met de bovengenoemde werkzaamheden, in het bezit van een pc met Word, en bereid tot samenwerken.

O ja, we moeten ook met je kunnen lachen!

Reacties naar Jonne Misset, tel. 023 - 527 49 50.

Gezocht: goede sorteerder

De werkgroep Lezingen is al geruime tijd bezig met het sorteren van dia's over de natuur. Op dit moment is zij toe aan hulp van mensen die op een redelijk vlotte manier planten op naam kunnen brengen. Wilt u een avondje meewerken, neem dan contact op met Leo van der Brugge, tel. 023 - 5261584.

Gezocht: goedgebekte teamplayers

Voor zowel de werkgroep Lezingen als voor de werkgroep Cursussen zoeken we nog een coördinator. Informatie bij:

Anneke Wegman (cursussen), tel. 023 - 5339049

Jan-Willem van Velzen (lezingen),

tel. 023 - 5317756

Beiden graag 's avonds bellen.

Gezocht: goede verkoper

Voor de werkgroep Groene Winkel zijn we op zoek naar één of twee mensen die willen helpen bij de verkoop van boeken en materialen tijdens de verschillende (grote) publieksactiviteiten.

Belangstelling? Neem contact op met Cock Meijer, telefoon 023-5247437 of stuur een e-mail naar c.b.mmeijer@freeler.nl

U kunt ook eens langs komen in de Groene Winkel. Dan kunt u zien wat er van u verwacht wordt. De eerstkomende gelegenheid daartoe zal zijn op zaterdag 13 en zondag 14 april tussen 11.00 uur en 16.00 uur in de Stadskweektuin aan de Kleverlaan 9 in Haarlem-Noord.

Hoewel het al half april is als u dit leest, wil ik u toch nog even mee nemen naar het begin van dit jaar. Ik heb een lijstje bijgehouden van mijn 'eerstelingen' en ik vertel u daarover graag het een en ander.

Half januari al hoor ik de eerste zanglijster in Middenduin. Het volle geluid schalt echt door het nog vrij rustige gebied. Een zanglijster laat zijn korte liedjes horen, met een herhaling van twee of drie keer hetzelfde stukje. Dat is een goed herkenningspunt. In deze week komt ook de heggenmus zijn opwachting maken, zittend op mijn schutting. Als u straks een slanke mus ziet met een grijs kopje en een spits snaveltje, die zingt in plaats van tsjilpt, dan weet u nu met welk vogeltje u te maken heeft.

Begin februari zie ik eindelijk iets bloeien in mijn troosteloze tuin: de helleborus (kerstroos) toont dat hij zich niet heeft laten overwoekeren door al het andere spul dat 's zomers door mijn tuin daverd. Een week later zie ik weer een ander kleurtje: de kerria japonica, met zijn grappige, gele bloemetjes, staat op uitkomen. En op een grasveld in Bloemendaal verbaas ik me de volgende dag over de madeliefjes die daar volop in bloei staan. Lopend langs een taxus hoor ik daar ook heel zachtjes een merel zingen. Ik kan hem heel dicht naderen en zie hem middenin de kroon wat zonnestralen opvangen en zachtjes voor zich uit pruttelen. Op de terugweg, bij het tunneltje van Bloemendaal, houd ik mijn pas in voor het gekwetter van een zwerm geelgroene vogeltjes. Ze zijn bijna niet te volgen met mijn verrekijker, zo beweeglijk zijn ze,

Eerstelingen

hangend aan de takken van een rijtje elzenbomen. Deze kleine acrobaten blijken sijsjes te zijn; ik zocht het thuis op in mijn vogelgidsje. Gelukkig maar dat ik dat deed. Daardoor herken ik onmiddellijk het paartje vogels dat een week later aan de vetbollen in mijn tuin komt hangen. Zij zijn de opvolgers van een ander stel vreemdelingen dat mijn tuin als aardig restaurant kwalificeert: een paartje puttertjes. Het is dat ik dit vogeltje ken, maar anders denk je toch dat er een tropisch exemplaar ontsnapt is uit de volière van je burens: een kopje met rood, wit en zwart en een felle, zwart met gele tekening van de vleugels.

Inmiddels heb ik in Middenduin al weer de eerste vinkenslag gehoord. Nog niet zo vol overtuiging zoals je hem nu ongetwijfeld hoort, maar toch wel goed herkenbaar. Ook de eerste 'lach' van de groene specht klinkt me tijdens dezelfde wandeling in de oren. Gek genoeg duurt het weer enkele weken voordat deze vogel zich opnieuw laat horen. Half februari krijg ik de kans een buizerd van wel heel dichtbij te bekijken, een verrekijker is niet eens nodig. Tijdens een excursie van de IVN-vogelschool stuiten wij plotseling op deze grote roofvogel, die op steenworp afstand van ons rustig op de grond blijft zitten. En ten slotte zie ik eind februari op het Bolwerk de trotse ouders Nijlgans die hun zes scharrelende pulletjes niet uit het oog verliezen.

En dan is het weer maart. Net als

ik denk dat mijn speenkruid dit keer echt overwoekerd is, zie ik de eerste gele sterretjes zich openen in het zonlicht. Het is dan 7 maart. Drie dagen later zoemt de eerste bij voorbij, dezelfde dag nog in geluid overtroffen door de eerste hommels. Ik zie op Middenduin buitelandse koolmeesjes die op inspectietoertocht van nestje naar nestje vliegen. En als ik dan een dag later een ekster druk in de weer zie met het fatsoeneren van een oud nest, ja, dan is voor mij de lente wel begonnen.

De eerste tjif-tjaf hoor ik op 18 maart in een bosrijke tuin bij de Zijlweg. Niet lang daarna hoor ik dit vogeltje ook overduidelijk in een park bij mij in de buurt. En ik kan het niet uitstaan dat ik hem eind maart nog steeds niet heb gehoord in Middenduin, waar ik toch zeker drie keer in de week kom.

Ik sluit mijn eerstelingen af met twee gelukkige vondsten in mijn tuin. Half maart schijnt de zon volop en is er een kikker in mijn vijvertje ontwaakt; tussen de waterplantjes zit hij van de zon te genieten. Vorig jaar had ik kleine kikkertjes. Dat lukt natuurlijk nooit met één kikker...maar wie weet wat er nog gebeurt. Drie dagen later begroet ik 's avonds om half elf een grote pad in mijn tuin. Door haar grootte weet ik dat het een vrouwtje is; ze wordt door ons La Pat genoemd. Nog twee weken roepen we 'let op La Pat!' als een van ons 's avonds nog even in de tuin moet zijn. Nu is ze weer verdwenen en maakt ze plaats voor andere zaken waarover ik me steeds opnieuw kan verwonderen.

Jonne Misset

De eik als bron van insectenleven

Op bomen leven veel meer insecten dan op andere planten. Dat heeft te maken met de architectuur van de boom oftewel z'n grootte, vorm en structuur, die veel verschillende voedsel- en leefplekken oplevert. Daarnaast zijn bomen altijd aanwezig en vormen zij voor insecten een voorspelbare voedselbron. Dit heeft insecten de mogelijkheid geboden zich in de loop van de evolutie te specialiseren.

Sommige insecten hebben zich gespecialiseerd in het eten van bladeren, naalden, knoppen of zaden, andere hebben hun levenswijze aangepast aan dikke, of juist aan dunne stamdelen, twijgen of bladstelen. Een boom biedt behalve

De 'eikelboorder' legt eitjes in jonge eikels.

variatie in voedsel ook variatie in microklimaten: van zonnig tot schaduwrijk. Daarnaast leven bomen lang en bieden hun permanente bovengrondse delen een grote zekerheid van voedsel en gunstige mogelijkheden om te schuilen of te overwinteren.

De ene boom is de andere niet

In Nederland komen op de inlandse soorten als eik, wilg en berk veel meer insecten voor dan op de exoten zoals acacia, paardekastanje en platanen. Hierbij speelt het een grote rol of een boomgeslacht in de geologische geschiedenis al lang in een bepaald gebied aanwezig is of niet. Hoe langer een boom in een gebied voorkomt, hoe meer insectensoorten zich in de loop van de evolutie hebben kunnen aanpassen.

Insecten passen zich aan

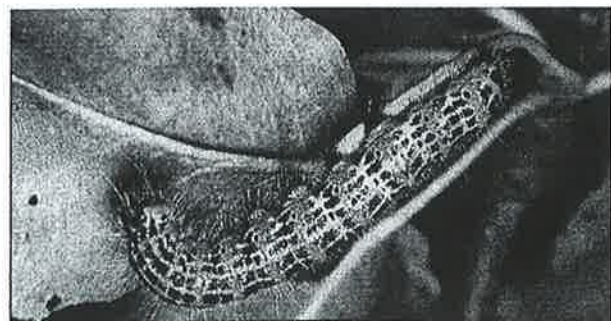
Ook de natuurlijke dichtheid van bomen is een belangrijke factor. Hoe meer individuen van een bepaalde soort in een gebied voorkomen, des te meer insectensoorten zich aan die soort zullen aanpassen. Zo worden de bossen in Rusland gedomineerd door sparren waarop zo'n 120 insectensoorten leven; dat is driemaal zoveel als in het sparrenarme Engeland met slechts 40 insectensoorten. Maar, in Engeland leven 285 insectensoorten op de eik, wat bijna tweemaal zoveel is als de 150 soorten in het eikenarme Rusland. Hetzelfde geldt ook voor wilg, beuk en meidoorn. Anders ligt het voor hult, linde, es en taxus want het aantal insecten hierop is voor Engeland en Rusland ongeveer hetzelfde. De verklaring is dat deze boomgeslachten weinig soortenrijk zijn en daarmee, taxonomisch gezien, in een isolement zitten.

Door het beperkte aantal soorten waren er te weinig 'opstapjes' voor insecten om zich aan te passen. In onze streken zijn de acacia, de platanen en de paardekastanje arm aan insecten, omdat van deze soorten van nature geen verwanten aanwezig zijn. Deze exoten kunnen bijna als 'steriel' beschouwd worden. Maar hoe langer ze hier zijn, hoe groter de kans is dat insecten ze ooit weten

te koloniseren. Voorbeelden hiervan zijn de platanenvouwmijnmot en zeer recent, de paardenkastan-jemineermot die als een vliegende storm door Europa trok. Hoe anders is het met de insectenrijke inheemse populier, wilg en berk. Met name de zomereik is een bron van leven want hij levert voedsel voor bijna 300 insectensoorten. Op hun beurt vormen deze insecten daar een voedselbron voor sluipwespen en roofwantsen, waardoor er in totaal 450 insectensoorten op de zomereik voorkomen.

Hout is slecht te verteren

In Nederland komen op een zomereik alleen al 47 insecten voor die gallen maken op bladeren, knoppen of twijgen; sommige zelfs op de bast, de wortels, de meeldraden en de eikels. Daarnaast herbergt de zomereik veel sapzuigende insecten zoals bladlui-

De 'wapendrager' kan looizuur verdragen en is daardoor in staat het oude blad van de zomereik te verteren.

zen, wantsen en cicaden. Maar de meeste soorten, vooral vlinderrupsen en keverlarven, voeden zich met de voedselrijke bladeren. Hoewel 90% van de biomassa van

een boom uit hout bestaat, zijn er maar heel weinig insecten die dit als een voedselbron gebruiken. Dat komt omdat hout geen hoogwaardige voedingsstoffen bevat. Dat is dan ook de reden dat houtboorders, zoals de wilgenhoutrups of de gele houtrups, meerdere jaren nodig hebben om volwassen te worden. De zone net onder de schors is wel rijk aan voedingsstoffen en is het domein van bastkevers, zoals de eikenspintkever en de eikenprachtkever.

Een race tegen de klok

De eik verweert zich tegen z'n belagers door chemische afweerstoffen te maken, zoals looizuur. De concentraties in het blad stijgen in de loop van het groeiseizoen. Daarom zijn wintervlinders en de groene eikenbladroller al heel vroeg in het voorjaar actief. De knoppen beginnen nog maar net te schuiven of de pas uit het ei gekomen rupsjes wringen zich al in de knop. Het jonge blad is zacht en mals en kan gemakkelijk door de speldenknopgrote rupsjes worden aangevreten. Dit jonge blad is zeer geschikt, want het bevat veel eiwit en nog maar weinig looizuur. Dit looizuur is schadelijk voor de rupsen, want het remt de opname van eiwitten. Voor de rupsen betekent dit een race tegen de klok; ze moeten volgroeid zijn voordat de concentraties looizuur in de bladeren te hoog zijn. Nadat de rupsen de boom hebben kaalgevreten en zijn verpopt, wordt eind juni het Sint-Janslot gevormd en enkele weken later staat de boom weer vol in blad, alsof er niets is gebeurd. Alleen aan de jaarring is later te zien dat het voor de eik een mager jaar was.

Ook de vogels profiteren

Rupsen van de kleine wintervlinder zijn het hoofdvoedsel voor

jonge koolmezen. De oudervogels vliegen af en aan met de vaak overvloedig aanwezige groenrupsen die een gemakkelijk te vinden voedselbron zijn. Ook in een niet-plaagjaar zijn in een willekeurige eikenboom altijd insecten te vinden waarmee de jongen grootgebracht kunnen worden. In een omgeving met alleen platanen, acacia's en catalpa's daarentegen valt voor een vogel helemaal niets

De rups van de 'kleine wintervlinder' is een belangrijke voedselbron voor de koolmees.

te halen.

Uittocht in de herfst

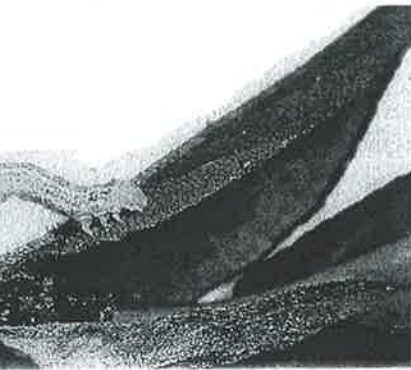
Als overwinteringsplaats hebben de takken en de stam de insecten weinig te bieden. Voordat het blad in de herfst begint te vallen, verlaten hordes insecten daarom de boom, om in de bodem beschutting te zoeken. In het voorjaar treedt het omgekeerde effect op en wordt de boom opnieuw door een stroom van insecten gekoloniseerd. Toch overwinteren sommige soorten op de boom. Mijten, dopluizen, sommige galwespen en vlindereitjes overwinteren op de takken.

In de schorsspleten van de dikke stamdelen kunnen spinnen en wantsen gevonden worden.

Mezen en boomklevers zoeken de boom af en peuteren overwinterende insecten achter de schors vandaan. De in de grond schuilende insecten dienen op hun beurt als winterkost voor merels en spitsmuizen.

Soms wordt het allemaal teveel

De eik is dan wel een bron van insectenleven, maar dat is hij natuurlijk tegen wil en dank. Er zitten namelijk levensbedreigende kanten aan. Na enkele jaren van kaalvraat kan de boom ernstig verzwakken, zeker als er nog andere ongunstige omstandigheden optreden, zoals droogte of juist vernatting. Hij kan dan door de eikenprachtkever worden aange-

tast en gedood. Als zo'n dode boom niet wordt weggehaald, maar mag blijven staan, ja...dan profiteren daar weer heel andere legioenen insecten van.

Eikendwergluizen leggen hun eitjes in ringen

Uit: *Bomennieuws*, zomer 2001; kwartaalblad van de Bomenstichting. Schrijver: Leen G. Moraal, werkzaam bij Alterra te Wageningen.

Foto's: A. van Frankenhuyzen.

Van de leestafel

Beknopte weergave van boeken verkrijgbaar in de Groene Winkel van het IVN

Cadeauboekjes voor iedereen

Opnieuw aandacht voor 'Cadeauboekjes voor iedereen.' Dit zijn voor kinderen zeer leerzame uitgaven, die geschikt zijn om ze spelenderwijs met de natuur kennis te laten maken. Elke uitgave bevat veel informatie over de natuur dicht bij huis.

Groene-Winkelprijs: € 2.70 p. st.
De volgende deeltjes zijn verkrijgbaar:

Het strandboekje

Het enge-beestjes-boekje

Een beestenboek in je achtertuin

Het paddestoelenboekje

Het sporenboekje

Het natuur-om-de-boek-boekje

Bouwen voor beesten

Prijs in de Groene-Winkel: € 3.55

Een winterhuis voor een egel, kraamkamers voor allerlei soorten vogels, een cellencomplex voor metselbijen en een blubberbed voor kikkers.

Dit boekje laat je zien hoe je met betrekkelijk weinig moeite schuil- en nestgelegenheid kunt maken voor allerlei dieren.

Beleef het duin

Prijs Groene-Winkel: € 12.00
Uitgeverij Jan van Arkel, Stichting Duinbehoud en het KNNV.
Dit is hét boek voor de natuurgids, met prachtige verslagen van excursies en vol wetenswaardigheden.

Uit het voorwoord:

Natuurlijk hebber zijn we allemaal, maar weinigen durven zich natuurkenner te noemen. Gelukkig hoeft je geen wetenschapper of bioloog te zijn om van de natuur te kunnen genieten. Toch horen we regelmatig op excursies of tijdens een natuurcursus de reactie: "Je ziet zoveel meer als je met een natuurgids op pad gaat!"

Bestellen?

De bovenstaande boeken zijn te verkrijgen door uw bestelling te plaatsen via e-mail c.b.mmeijer@freeler.nl, of door een belletje (tussen 18.30 uur en 19.30 uur) naar Cock Meijer, telefoon 023-5247437.

U kunt ook eens langskomen in de Groene Winkel. De eerstkomende gelegenheid daartoe zal zijn op zaterdag 13 en zondag 14 april tussen 11.00 uur en 16.00 uur in de Stadskweektuin aan de Kleverlaan 9 in Haarlem-Noord.

19 toen

Zoals beloofd krijgt u wat informatie uit de oude Toortsdoos voorgeschoteld. We laten u hieronder proeven van het activiteitenprogramma uit De Toorts, dat een aardige indruk geeft van het IVN uit begin jaren '80.

Wat direct opvalt, is het aantal activiteiten/excursies. De agenda bestaat nog niet eens een volle achterkant van De Toorts. In 1983 worden totaal bijvoorbeeld 36 activiteiten/excursies gehouden.

Vergelijk dat eens met 2001: 55 activiteiten/excursies, waaronder de Paddestoelendagen in Elswout en Leyduin, de Groene-Maand-dag in de Hekslootpolder, de Nacht van de Nachtegale en de Stinzenplantendag op het Thijsses's Hof. Maar in 1983 heb je ook heel wat dagen: "Knoppendagen" in het Haarlemmermeerse bos, in Spaarnwoude/Houtrak en op Caprera; open dagen in Thijsses's Hof en Koningshof, waaraan IVN-

gidsen meewerken; thema-dagen over 'herfst' en 'kleine dieren' op Caprera en in Spaarnwoude. En dan in 1983: zés contactavonden voor leden in Thijsses's Hof. Elk met een eigen thema. Maar ook in die tijd veel excursies in 'stadsparken': Engelandpark, Schoterbos, Brouwerskolkpark, Bloemendaalse Bos. Het lijkt wel of de duinen dan nog niet ontdekt zijn: welgeteld twee wandelingen in de Kennemerduinen en één strandwandeling. Ja, de tijden veranderen...

Activiteitenprogramma Voorjaar / Zomer 2002

Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie,
afdeling Zuid-Kennemerland
Secretariaat: Joanne Warmerdam, Tel. 023 5250406.

Nachtegalenexcursie, Kennemerduinen

Zaterdag 27 april

I.s.m. het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.
Vertrek: 20.00 uur, ingang Koevlak, Zeeweg, Overveen.
Duur: 2 uur. Toegangkaart verplicht. Kijker meenemen.
Deelname uitsluitend na aanmelden bij NPZK: 023 5411119. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Nachtegalentocht, Duin en Kruidberg/Kennemerduinen

Zondag 5 mei

I.s.m. het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.
Wandeltocht van de binnenduinstrand naar zee en weer terug.
Onderweg wordt gekeken en geluisterd naar vogels van diverse duinlandschappen en de vogeltrek over zee.
De tocht wordt onderbroken voor een lunchpauze in restaurant Parnassia.
Vertrek: 04.30 's nachts, vanaf NS-station Santpoort-Noord aan de Santpoortse Dreef.
De tocht duurt tot ongeveer einde middag/begin avond.
Toegangkaart verplicht. Kijker en eventueel extra eten/drinken meenemen. Denk om warme kleding.
Deelname uitsluitend na aanmelden bij NPZK: 023 5411119. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Voorjaar op Leyduin

Dinsdag 7 mei

Vertrek: 19.00 uur. Parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan, Heemstede. Duur: 1,5 uur.
Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Leo van der Brugge, 023 5261584.

Excursie Eetbare- en Geneeskrachtige Kruiden, Middenduin

Donderdag 9 mei

Vertrek: 07.00 uur, ingang Duinlustweg, Overveen. Duur: 2 uur.
Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Mona Schön, 023 5264411.

Weidevogelexcursie, Hekslootpolder

Zondag 12 mei

I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.
Vertrek: 8.00 uur, info-paneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem.
Duur: 2,5 uur. Kijker meenemen. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Fred Hagens, 023 5312427.

Nachtegalenwandeling, Reinaldapark

Dinsdag 21 mei

I.s.m. de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.
Vertrek: 20.00 uur, parkeerplaats bij de Zomervaat, Prins Bernardlaan, Haarlem.
Duur: 2 uur. Kijker meenemen.
Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Dik Vonk, 023 5254140.

Strandexcursie, Bloemendaal aan Zee

Zondag 26 mei

Tevens is er een aparte kindereexcursie. Ouders gaan hierbij niet mee.
Vertrek beide: 11.00 uur, Kop van de Zeeweg, Bloemendaal aan Zee. Duur: 1,5 uur.
Informatie: Wil Stumpe, 023 5374168. Voor de kindereexcursie: Cora Miltenburg, 020 6136732.

Excursie Zeedorpenlandschap, Kostverlorenpark Zandvoort

Donderdag 30 mei

Duinterrein met interessante cultuurhistorie en rijke flora.
Vertrek: 19.00 uur, ingang Quarles v. Uffordlaan 1, Zandvoort. Duur: 1,5 uur.
Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Excursie "Boom en Blad in de Stad"

Zaterdag 1 juni

I.s.m. de KNNV.
In Haarlem worden bomen o.a. bedreigd door bezuinigingen! Inwoners trotseren bijl en zaag van de plantsoendienst. Een excursie over soorten bomen, hun groei en bloei en hun rol in de stad.
Vertrek 11.00 uur bij ingang Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan. Duur 2 uur.
Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Dick Saher, 023 5370024.

Avondwandeling, Middenduin

Dinsdag 4 juni

Vertrek: 19.00 uur, ingang Duinlustweg, Overveen. Duur: 2 uur. Informatie: Hendrien Koers, 023 5440225.

Excursie Zeedorpenlandschap, Zuidduinen Zandvoort

Donderdag 13 juni

Grootste restant van een duingebied dat is verbonden met de eeuwenoude Zandvoortse zeedorpenecultuur. De karakteristieke zeedorpenvegetatie is hier rijk ontwikkeld.
Vertrek: 19.00 uur, vanaf parkeerwachtershuisje Ir. G. Friedhoffplein, Zandvoort zuidwest.
Duur: 1,5 uur. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Erna Schreuder, 023 5314647.

Rondleidingen

Thijsses's Hof

Georganiseerd door medewerkers van de Hof en gidsen van het IVN.
Iedere eerste zondag van de maanden april t/m oktober.
Aanvang: 14 uur.
Ingang: Mollaan (achter het Pannenkoekenhuisje), Bloemendaal

Excursies Landgoed Huys te Manpad

Georganiseerd door Stichting Huys te Manpad, onder andere m.m.v. IVN gidsen.
Gedurende de periode 15 april - 15 oktober:
Iedere zaterdag, aanvang: 10.00 uur.
Iedere dinsdag, aanvang 14.00 uur.
Vertrek bij het toegangshek, Herenweg, Heemstede.

Midzomerwandeling Wandelbos Groenendaal

Donderdag 20 juni

I.s.m. Gemeente Heemstede.

Vertrek: 19.00 uur, info-paneel grote parkeerplaats bij het restaurant. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Excursie "Insecten rond de Meerwijkplas", Schalkwijk

Zondag 23 juni

Vertrek: 11.00 uur, Zuideinde Bernadottelaan. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Dik Vonk, 023 5254140.

Fietsexcursie Kennemerduinen

Woensdag 26 juni

I.s.m. het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

Tijdens diverse stops wordt verteld over het heden, verleden en toekomst van de Kennemerduinen en wordt o.a. uit de doeken gedaan hoe "De Lakens" aan zijn naam komt.

Vertrek: 19.30 uur vanaf infopaneel bij Parnassia, eindpunt bezoekerscentrum De Zandwaaier. Duur 2 uur.

Toegangskaart verplicht.

Deelname uitsluitend na aanmelding bij NPZK: 023 5411119. Informatie: Eveline Zeilstra, 023 5257532.

Vogels, Wurm en Vlinders

Zondag 7 juli

I.s.m. het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

Een wandeling over het Wurmenveld en het Kraansvlak naar Bloemendaal aan Zee en weer terug via het Duinpieperpad met zijn zeedorpenlandschap en natte duinvalleien.

Vertrek 09.00 uur vanaf het spoor-fietstunneltje in Zandvoort-Noord, met de fiets te bereiken via het Visserspad, met de auto via Zandvoort-Noord, einde Wattstraat.

Verrekijker meenemen en bij warm weer: extra drinken! Duur ca. 3,5 uur.

Deelname uitsluitend na aanmelding bij NPZK: 023 5411119. Informatie: Huib Koel, 023 5245846.

Beekwandeling op landgoed Leyduin

Dinsdag 9 juli

Vertrek: 19.00 uur. Parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan, Heemstede. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Libellenexcursie

Zondag 14 juli

Publieksexcursie in Middenduin. Jaarlijkse libellenexcursie i.s.m. de KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Aanvang 11.00 uur. Vertrek ingang Duinlustweg, Overveen (naast het CIOS). Duur: 1,5 à 2 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Kleine kijker meenemen.

Informatie: Frans Koning, 023 5289009.

Struinen door het duin

Woensdag 24 juli

Zomerwandeling door de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Start: 19.00 uur, ingang AWD Zandvoortselaan, tussen Zandvoort en Bentveld.

Duur: ± 1,5 uur. Toegangskaart verplicht. Kijker aanbevolen.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Theo Veltman, 023 5258185.

Natuur & Beheer in het Wandelbos Groenendaal

Donderdag 1 augustus

I.s.m. Gemeente Heemstede.

Vertrek: 19.00 uur, info-paneel grote parkeerplaats bij het restaurant. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Vruchten en Zaden op de landgoederen Leyduin-Woestduin-Vinkenduin

Dinsdag 20 augustus

Vertrek: 19.00 uur. Parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan, Heemstede. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Fietsexcursie "Natte duinvalleien"

Dinsdag 27 augustus

I.s.m. het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

Vertrek: 19.00 uur vanaf het info-paneel bij ingang Duin en Kruidberg in Santpoort. Duur: 2 uur.

Deelname uitsluitend na aanmelding bij NPZK: 023 5411119. Informatie: Yneke Bettink, 023 5254995.

Fietsexcursie Roofvogels, Spaarnwoude

Zondag 1 september

I.s.m. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland en Recreatieschap Spaarnwoude.

Vertrek: 11.00 uur vanaf Boerderij Zorgvrij, Genieweg, Velsen-Zuid. Duur: ± 3 uur.

Kijker aanbevolen. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Gezinsexcursie "Waterbeestjes" Hekslootpolder

Zondag 1 september

We gaan met (groot)ouders en kinderen kijken naar de dieren in minder schoon boezemwater en in een schone sloot. Neem een wit bakje mee om de dieren goed te kunnen bekijken. De leiding heeft opzoekkaarten en weet hoe de diertjes leven.

Aanvang: 13.00 uur. Duur: 1,5 - 2 uur.

Vertrek vanaf het infopaneel Spaarnwoude bij het parkeerplaatsje hoek Vondelweg/Spaarnwoude weg.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Dik Vonk, 023 5254140.

Eikels, bessen en noten in Wandelbos Groenendaal

Dinsdag 3 september

I.s.m. Gemeente Heemstede.

Vertrek: 18.30 uur, info-paneel grote parkeerplaats bij het restaurant. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Dit programma en uitgebreide informatie over het IVN Zuid-Kennemerland is ook terug te vinden op onze website: www.ivn.myweb.nl